

שתי פרשיות הקשורות

לבשר תאוה (טז:-יז).

יהושע מרק ודוד מאל

ויקרא יז

בפרשייה בתורה מובאים שני דינים:

דין ראשון -

”איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה: ואל פתח אהל מועד לא יביאו להקריב קרבן ליקוק לפני משכן יקוק”

(ויקרא יז, ג-ד')

דין שני -

”איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם אשר יעלה עלה או זבח: ואל פתח אהל מועד לא יביאו לעשות אתו ליקוק”

(שם, ח-ט')

הבדלים בין שני הדינים: בדין השני נוסף ”ומן הגר”. בראשון מדובר על ”שור או כשב או עז” ובשני על ”עולה או זבח”. בראשון לפני דין הכרת כתוב ”דם יחשב לאיש ההוא דם שפך” ובשני כתוב רק שענוש כרת, ללא ציון שפיכת הדם.

בראשון מובא נימוק ארוך -

”למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה והביאם ליקוק אל פתח אהל מועד אל הכהן וזבחו זבחי שלמים ליקוק אותם: וזרק הכהן את הדם על מזבח יקוק פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח ליקוק: ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם:”

(שם, ה-ז')

מכל אלו נראה שמדובר בשני איסורים שונים. הדין הראשון מדבר על איסור אכילת בשר תאוה כשהדרך לאוכלו בכל זאת היא הבאתו כשלמים. הסיבה לאיסור זה מבוארת בפסוקים - חשש מע"ז. כדי שבני ישראל לא יזבחו לשעירים הם מחויבים להביא את הבשר שברצונם לאכול אל אהל מועד ולהקריבו שם כשחלק ממנו מוקטר לה'.

כאן מגיע הדין השני שמדבר על איסור שחיטת קרבן מחוץ למשכן, כדי שלא יעלה על דעתו של מישהו שאם הוא מקריב את הקרבן לה' הוא יכול לעשות זאת מחוץ למשכן. יש חובה להקריב דווקא במשכן.

בצורה זו ניתן אולי לתרץ מדוע הדין השני חל גם על הגר והדין הראשון לא. את הדין הראשון, של לא להקריב לשעירים, אין צורך להזכיר לגר, הוא התגייר על מנת לקבל עליו עול מלכות שמים, אבל בגלל שהוא רגיל להקריב בכל מקום לאלוהיו הקודמים, יש חשש שיקריב בכל מקום שירצה, משום כך יש צורך להגיד לו שחובה להביא את הקרבנות דווקא במשכן.

דבר נוסף שיש בפרשייה הוא, האמירה שהשוחט מחוץ לאהל מועד ”דם יחשב לאיש ההוא, דם שפך” - כלומר שחיטת הבהמות כשאינה מכוונת לה', (כך שממילא יש חשש של הקרבה לשעירים) נחשבת כשפיכת דם. וצ"ע מדוע בכניסה לארץ הותר בשר תאוה, ומדוע אין חשש מההקרבה לשעירים.

בניגוד לכל האמור לעיל, ההבנה הרווחת בכל מדרשי ההלכה היא, שכל הפרשייה מדברת על קדשים. לדוג' -

”איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה, יכול השוחט חטאת בדרום יהיה חייב...”

(ספרא אחרי מות פרשה ו')

המדרש אינו מניח שיתכן ומדובר בחולין אלא מדקדק בדיני קדשים. ובמפורש יותר -

”יכול השוחט חולין בפנים יהא חייב? ודין הוא ומה אם קדשים שהיה להם שעת היתר בחוץ חייבים עליהם משום שוחט בחוץ חולין שלא היתה להם שעת היתר בפנים אינו דין שיהו חייבים עליהם משום השוחט בפנים?, ת"ל 'קרבן', על הקרבן הוא חייב, ואינו חייב על החולין.”

(שם)

יש כאן הנחת יסוד שחולין מותר לשחוט, ושאלה צדדית האם בחולין בפנים יש בעיה.

צריך להסביר מדוע המדרש מבין שכל הפרשה מדברת בקדשים, על אף שע"פ הבנה זו יש חזרה על אותו הדין פעמיים. ניתן לשער שקשה לחכמים לקבל איסור גורף כל כך של אכילת בשר, בעיקר כשכתוב:

”חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם:”

(ויקרא טז, ז')

- מה שמתנגש עם היתר בשר תאוה בדברים.¹ אמנם ניתן להבין ש"חוקת עולם" נאמר על חשש ואיסור ההקרבה לשעירים.

במדרש האגדה² מופיעה דעתו של ר' ישמעאל המפרש שמדובר בחולין ובאיסור בשר תאוה. אך שוב - דעה זו אינה נזכרת כלל במדרשי ההלכה!

דברים י"ב :

פרק י"ב פותח באזהרות ומצוות לקראת הכניסה לארץ. בני מצויות על שני דברים - איבוד וניתוח במות הע"ז, ואכילת הקורבנות במקום מסוים "אשר יבחר". לאחר שתי מצוות אלו מגיעה פרשיית "בשר תאוה".

בפרשייה זו שני מוקדים עיקריים (לגבי שחיטתאכילת חולין): פסוק ט"ו ופסוקים כ"א-כ"ב.

פסוק ט"ו נכתב כניגוד לציווי אכילת קדשים במקדש בלבד³ ומדגיש:

"רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת יקוק אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל"

כשלאחריו כתובים איסור אכילת דם, וחזרה נוספת על איסור אכילת קרבנות מחוץ למקדש.

בפסוקים כ"א-כ"ב נפתחת פרשייה חדשה הנראית כחזרה נוספת על הדינים הקודמים אך מתרכזת בהיתר אכילת בשר תאוה:

"כי ירחיב יקוק אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר: כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יקוק אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן יקוק לך כאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך: אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו".

להבנת פרשייה זו נציע שתי דרכים:

א. להתמקד במילים "בכל אות נפשך" החוזרות פעמים רבות בפסוקים העוסקים באכילת חולין, ולהבין שפרשייה זו באה להתיר דבר אסור -

"דתניא: כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר - ר' ישמעאל אומר: לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאוה שבתחלה נאסר להם בשר תאוה, משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאוה" (חולין טז):

ר' ישמעאל לומד את דבריו מפסוק כ' - הנראה כהיתר גורף של אכילת בשר.

ב. להתמקד במילה "תזבח", ובהמשך בפסוק שאחרי הפסוק של ר' ישמעאל -

"דתניא: כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך - ר' עקיבא אומר: לא בא הכתוב אלא לאסור להן בשר נחירה שבתחלה הותר להן בשר נחירה, משנכנסו לארץ נאסר להן בשר נחירה" (שם יז).

בניגוד לפסוק של ר' ישמעאל, בפסוק הזה מודגש הציווי על השחיטה.

מההקשר של הפרק נראה שהוא עוסק דווקא באיסורים וגדרים:

"אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן יקוק אלהי אבותיך לך לרשתה כל הימים אשר אתם חיים על האדמה:"

(דברים יב, א')

וגם בסופו-

"שמר ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען ייטב לך ולבניך אחריך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני יקוק אלהיך:

(שם, פסוק כח')

כלומר נראה שהפרק בא לחדש דין מסויים ולא להתיר דין אחר דהיינו: סביר יותר להניח שבפרשייה זו יופיע בנוסף לשאר האיסורים עוד איסור וגדר כדין השחיטה ואיסור הנחירה, מאשר היתר גורף כאכילת בשר תאוה. את הקשר האיסור והגדרים מחזק גם פסוק ח':

"לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום איש כל הישר בעיניו".⁴

¹ יפורט בהמשך.

² ויקרא רבה

³ איסור החזור על עצמו בפסוקים שלפני כן פעמים רבות.

⁴ ואנו מבינים את הפסוק כאיסור כללי (ולא רק כאיסור

כמו"כ הפתיחה של פסוק ט"ו במילה "רק" שהיא מילת מיעוט מחזקת את "אורת" האיסור. כל אלו מסייעים לדעת ר' עקיבא, הסובר שהפרשיה באה לאסור בשר נחירה.

אולם בתוך הפסוקים עצמם ללא ההקשר, נראה הפשט כשיטתו של ר' ישמעאל - היתר בשר תאוה משלוש סיבות:

א - החזרה על המילים "בכל אות נפשך". מילים אלו בודאי אינן מתייחסות לשחיטה, אלא לאכילה.

ב - הפסוק המשווה לאכילת צבי ואיל (לגבי אכילתם בעירובייה של טומאה וטהרה) המתייחס לצורת אכילת הבשר, ולא למצוות השחיטה של⁵.

ג - בפסוק כ' עצמו לא מופיעה כלל המלה "תזבח" והוא פותח ב"ואמרת אוכלה בשר" הנשמע כאמירה מיוחדת, כלומר שלפני כן לא אכלו בשר סתם כך.

לכאורה ניתן לתלות מחלוקת זו במחלוקת הקודמת לגבי פרק י"ז בויקרא.

לשיטת ר' עקיבא, הסובר כמדרשי ההלכה המפרשים את פרק י"ז בויקרא כמדבר על קדשים בלבד, הפרשייה שלנו לא סותרת את הפרשייה בויקרא, והבעייה היחידה שצריך להתמודד איתה היא מדוע הפרשייה חוזרת או מה היא באה לחדש. ואכן הוא סובר שהפרשייה באה לחדש איסור נחירה ומצוות שחיטה.

לעומתו, ר' ישמעאל סובר שהפרשייה בויקרא אוסרת בשר תאוה, ומשום כך הוא מפרש את הפרשייה הזו כהיתר אכילת בשר תאוה.

כך מפרש רש"י את סוגייתנו -

"שמתחלה - כשהיו במדבר משהוקם המשכן.

נאסר להם בשר תאוה - שאין יכולין לאכול

במות כפי שנשמע בפשט) משום שלדעה השנייה - ר' ישמעאל - המבינה את הפרשייה כפרשיה מתירה, ולא כפרשיה אוסרת, הפסוק נדרש בצורה הזו: "לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום, היום אנו מטלטלים את המשכן היום אנו אסורים בבמה משנבוא לארץ אין אנו אסורים בבמה. רבי יהודה אומר יכול יהא צבור מקריב בבמה תלמוד לומר 'איש', היחיד מקריב בבמה ואין הצבור מקריב בבמה" כלומר "איש כל הישר בעיניו יעשה" נדרש כ"איש" ככל הישר בעיניו יעשה ואין ציבור עושה ככל הישר בעיניו. המדרש מתייחס לפסוק כאילו בארץ ישראל איש ככל הישר בעיניו יעשה (ההיפך מהפשט).

⁵ לדעה השנייה קשה - אם בשר נחירה היה מותר, מדוע צריך להתיר אכילה בטומאה וטהרה? ונראה שמכיון שמחדשים דין שחיטה היה הו"א לאסור כקדשים ערבוב טמאים וטהורים. אך עדיין קשה שהיה אפשר להגיד שמותר כמו כל הבהמות כשהיה היתר נחירה ולא כצבי וכאיל.

אלא בשר שלמים ואם היו שוחטין בלא קרבן היו ענושים כרת כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו'. נכנסו לארץ - נתרחקו מן המזבח. הותר להם - מן המקרא הזה שיזבחו בשר לתאונתן ויאכלו.

(רש"י טז:)

ובהמשך את דעת ר' עקיבא -

"לאסור להם בשר נחירה - כדכתיב בההוא קרא דכי ירחק ממך המקום וגו' וזבחת מבקרך ומצאנך וגו'. שבתחלה - במדבר. הותר להם בשר נחירה - מהאי קרא נפקא ליה דכתיב כי ירחק וזבחת מכלל דעד השתא לא נצטוו על הזביחה."

(שם יז.)

תוס' חולק על רש"י:

"שבתחלה נאסר להם בשר תאוה - פירש בקונטרס מדכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו וקשה דההוא קרא לא איירי אלא בקדשים ובשחוטאי חוץ ולקמן נמי דקאמר אלא לרבי ישמעאל דאמר בשר תאוה איתסר להו, צבי ואיל גופייהו מי הוי שרי הא פשיטא דההוא קרא לא איירי אלא בקרבן בהמה. ונראה לפרש מדאיצטריך קרא להתיר להם בשר תאוה דייק מכלל דמעיקרא אסור. ומהאי טעמא דייק נמי רבי עקיבא שבתחלה הותר להם בשר נחירה מדאיצטריך קרא לאסור."

(תוס' טז: ד"ה "שבתחלה")

קושיית תוס' היא שבויקרא מדבר הפסוק בקדשים. כנראה שתוס' כאן מתעלם מן המדרש אגדה, שם ר' ישמעאל הוא הסובר שהפרשייה מדברת בחולין, וכך אין קושייה והכל מבואר כפי שכתבנו לעיל. משום כך חולק תוס' על רש"י ותולה את המחלוקת של ר' ישמעאל ור' עקיבא בפשט הפסוקים של הפרשייה בדברים. ההסבר של תוס' הוא מכלל הן אתה שומע לאו ומכלל לאו אתה שומע הן. כלומר מכך שהתורה צריכה להתיר בשר תאוה, מכאן לומדים שלפני כן היה אסור לדעת ר' ישמעאל, וכן לדעת ר' עקיבא - מכך שהתורה צריכה לכתוב "תזבח ואכלת" מכאן שלפני כן היה מותר אפילו לנחור.⁶

⁶ הסבר זה דומה להסבר שכתבנו בפשט הפסוקים.

דהוה ליה לאוקומי קרא דהיתר נחירה בבעלי מומין דלא חזו להקרבא.

(תוס' יז. ד"ה "רבי עקיבא")

תוס' שואל מדוע צריך להבין שר' עקיבא ור' ישמעאל חולקים, ניתן להבין שר' ישמעאל מסכים עם ר' עקיבא.⁷ תוס' נשאר בשאלה, ואמנם ניתן להגיד שר' עקיבא ור' ישמעאל אינם חולקים. אולם, בניגוד לתוס', הגמ' אינה רוצה לדחוק את חיוב וחידוש דין השחיטה דווקא בפסולי המוקדשין, ולכן היא מבינה שר' עקיבא ור' ישמעאל חולקים. ניתן להגיד שזו משמעות התשובה:

"ר' עקיבא סבר בשר תאוה לא איתסר כלל ור' ישמעאל סבר בשר נחירה לא אישתרי כלל".

בין ר' ישמעאל לר' עקיבא ישנה מחלוקת עקרונית, אין זו סתם מחלוקת בהבנת הפסוקים בפרשה בדברים י"ב. "ר' עקיבא סבר בשר נחירה לא איתסר כלל" - במדבר לא חיו ישראל במסגרת האיסורים בה חיו בארץ ישראל, וכשבאו לארץ נצרכו להכנס לעולם הזה ויחד עם זאת לצמצמיו ואיסוריו. "ר' ישמעאל סבר בשר תאוה לא אישתרי כלל" - ר' ישמעאל סובר להיפך - שהניתוק של ישראל מהעולם הזה במדבר לא התבטא במציאות מותרת, אלא להיפך - בקדושה ופרישות, באיסור אכילת בשר ללא הבאתו כקרבן. וכך כשנכנסים לארץ מתיר להם הקב"ה בשר תאוה והם נצרכים לרדת ממרום גבהם לעולם החול. ויש הרבה מה להעמיק בענין.

בניגוד לפרשייה בויקרא, ראינו שבפרשייה בדברים אין פשט מוחלט. יש צדדים לכאן ולכאן (היתר בשר תאוה או איסור נחירה). מכך נראה שאכן יש בפרשייתנו שני דינים שאינם סותרים. ובאמת ר' עקיבא ור' ישמעאל לומדים כל אחד את סברתו מפסוק נפרד, אע"פ שלכאורה לפי הגמרא כל אחד יסביר את דרשתו שלו גם בפסוק השני.⁸ משום כך ניתן להבין שלא כמו בויקרא - שם יש מחלוקת לגבי פירוש אותם פסוקים, כאן ישנם שני פסוקים המחדשים כל אחד דין נפרד. הבעיה הנוצרת היא כמובן הבעיה אותה מעלה תוס' - אם נאסר בשר תאוה במדבר, וקדשים חייבים בשחיטה, איזו נחירה הייתה מותרת. תשובתו של תוס' היא שהותרו בעלי מומין. וכתב הר"ן שלגמרא לא ניחא להעמיד את היתר נחירה בבעלי מומין לחד

הרשב"א מוסיף ומקשה על שיטת רש"י, שלפי שיטתו היה צריך ר' ישמעאל להזכיר בגמרא את הפסוק מויקרא:

"ותדע מדלא אדכר ליה רבי ישמעאל כלל דאם איתא ה"ל למימר שבתחלה נאסר להן בשר תאוה דכתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאור" (רשב"א טז: ד"ה "שבתחילה נאסר")

ועוד מספר קושיות. הוא מביא את שיטת תוס':

"ולפיכך יש מפרשים דכל עצמו של ר' ישמעאל אינו בא אלא ממאי דכתיב בההוא קרא דקאמר דכתיב כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך דמכלל הן אתה שומע לאו כלומר כי ירחיב בכל אות נפשך תאכל בשר הא במדבר לא תאכל בשר"

(שם)

אך מנגד, הוא מביא מדרשים שונים המצריכים אותו להגיד כפירוש רש"י. אמנם עיקר דבריו של ר' ישמעאל באים מהפסוק בדברים ומשום כך הוא לא מביא את הפסוק בויקרא. בכל אופן הוא מקבל את דברי רש"י בשל המדרשים הנוספים אותם תוס' לא הזכיר.

כעת נעבור להמשך הסוגיה:

"במאי קמיפלגי? רבי עקיבא סבר: בשר תאוה לא איתסר כלל, ר' ישמעאל סבר: בשר נחירה לא אישתרי כלל"

(חולין יז.)

מה מוסיפה הגמרא לדעותיהם של ר' עקיבא ור' ישמעאל? ניתן לומר שהגמ' אינה מוסיפה דבר. אך ניתן גם לומר שלולא העמדת הגמרא היינו יכולים להבין שר' עקיבא ור' ישמעאל לא בהכרח חולקים, ועל כך יעיד תוס', שלעומת רש"י המסביר באורך רב כיצד כל אחד מהם מסתדר עם כל הפסוקים הדורשים הסבר, שואל -

"תימה מנא ליה הא? דלמא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי! וי"ל אי לרבי עקיבא מיתסר בשר תאוה אם כן היכי הותרה להם בשר נחירה דבקדשים מודה דבעיא שחיטה כדמשמע בסמוך ואי בצבי ואיל הא בקרא דדרשינן מיניה היתר נחירה כתיב בקר וצאן כדכתיב כי ירחק ממך וזבחת מבקרך ומצאנך מכלל דמעיקרא לא בעו זביחה ומיהו קשה

⁷ מה שמקבל אישור מכך שכל אחד מהם לומד את דעתו מפסוק אחר, ואין הם חולקים בפירושו של פסוק ספיציפי.

⁸ כפי שמיטיב להסביר רש"י.

(משום הדחק). אך דווקא ברש"י עצמו יש חיזוק לאוקימתא של תוס' בבעלי מומין. רש"י טוען שאת פרשייתנו מעמידה הגמרא במקום אחר בפסולי המוקדשים ואף לומדת חלק מדיניהם ממנה,⁹ מה שמבטל את הבעייתיות בהצעה שאיסור הנחירה בא לאסור דבר שולי כפסולי המוקדשים, משום שזהו הנושא עליו מדברים. גם ללא העמדה זו ניתן לתרץ באופן אחר. אמנם במדבר הותרה נחירה רק בחיה עוף ופסולי המוקדשים, אולם ע"פ הבנתנו הותרו בפסוק כ' חולין בכללם לכו"ע ("הותר בשר תאוה") ומשום כך נצרך פסוק נוסף להסביר שכל מה שהותר, כולל מה שהיו נותרים בעבר, חייב בשחיטה^{10, 11}.

אם כן הסברנו שבפרשייה בויקרא בפשט הפסוקים הדין הראשון עוסק בחולין והדין השני בקדשים, ובדברים הפשט הוא שמתחדשים שני דינים - האחד היתר אכילת חולין והשני מצוות שחיטה גם בחולין. שתי הבנות אלו משלימות זו את זו¹².

⁹ וכי ירחק וזבחת בא להזהיר על השחיטה כשיכנסו לארץ. ואע"ג דקרא בפסולי המוקדשין שנפרדו על ידי מומין משחתי כדמוקמינן בבכורות (דף לב) אפילו הכי גמרינן חולין מינייהו..."

¹⁰ כמו"כ אם נביט בטעמי הפסוקים ובצורתם, נראה שחלוקת המשקל והחשיבות מתחלקת בכל פסוק בצורה שונה. בפסוק ט"ו ניתן לראות את הדגש על "רק בכל אוות נפשך" (תלישא, אולא גרש) ועל "ואכלת בשר" (מונח, רביעי) בניגוד ל"תזבח" (מונח) שנמצא ביניהם ונראה רק כמקשר ביניהם, לעומת פסוק כ"א שם הדבר הראשון אחרי תיאור המקרה והזמן הוא "וזבחת..." (גרשיים) שנראה כנושא הפסוק, בניגוד ל"ואכלת בשעריך בכל אוות נפשך" (קדמא, זקף קטון, טפחא, מרכא, ס"פ) שנדחק לסוף כשולי. ושוב נראה שעל אף שלשני הפסוקים אותו התוכן, בכל פסוק הדגש על נושא אחר.

¹¹ לגבי פסוק ח': "לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום איש כל הישר בעיניו", שוב נזכיר את המדרש הדורש אותו דווקא להתיר (לעיל הערה 6), כך שגם ברצף הדינים בפרשייה יש דיני איסור וגם דיני היתר, שלא כפי שכתבנו לעיל על "אזירת" האיסור של הפרשייה.

¹² ואמנם אחרי שאנו מצרפים את שני הפשטים הללו יחד, כדאי להבין שרש"י ותוס' לא יכלו לעשות זאת. כל אחד מפרש רק אחת מן הפרשיות כפשוטה בשל התייחסותם למח' רי"ש ור"ע. ברצוננו להתייחס למחלוקת רש"י ותוס' וגם להבין את שתי הפרשיות כפשוטן.

לדעת רש"י, שדעותיהם של רי"ש ור"ע מבוססות על ההבדלים בהבנת הפרשייה בויקרא, יהיה זה דוחק להגיד שהם אינם חולקים בהצעת התוס'. משום שאם בויקרא הם חולקים, בהכרח מי שמפרש שהפרשייה מדברת באיסור קדשים יסבור "קדשים דווקא" אולם חולין (בשר תאוה) יהיו מותרים, כשלדעה השנייה חולין אסורים.

תוס' סובר שאי אפשר ללמוד מהפרשייה בויקרא משום שהיא עוסקת בקדשים (גם לר' ישמעאל וגם לר' עקיבא), ומסביר שר' ישמעאל אוסר בשר תאוה מהפרשייה בדברים

מכיוון שאם בויקרא נאסרו חולין, וממילא דיני השחיטה היו רק בקדשים, הפרשייה בדברים מתירה חולין ומחדשת אף שחיטה בחולין.

באופן דומה הבין ה"אור שמח" (בניגוד לרוב הפרשנים...) את פסיקתו של הרמב"ם בענייננו שאיסור החולין מקורו בויקרא י"ז, ושדברים נתחדשו שני דינים.

"כשהיו ישראל במדבר לא נצטוו בשחיטת החולין אלא היו נותרין או שוחטין ואוכלין כשאר האומות, ונצטוו במדבר שכל הרוצה לשחוט לא ישחוט אלא שלמים שנאמר איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור וגו' ואל פתח אהל מועד וגו' למען אשר יביאו וגו' וזבחו זבחי שלמים לה' וגו', אבל הרוצה לנחור ולאכול במדבר היה נותר." ¹³

ומפרש האור שמח -

"סברת רבינו נראה דלא פליגי ר' ישמעאל ורע"ק (חולין י"ז ע"א), דרע"ק סבר דבשר נחירה הותרה במדבר, דפשטיה דקרא דכי ירחק ממך המקום וזבחת מוכח כן, דדוקא אז צריך שחיטה, ואסור לנחור, אבל במדבר מותר נחירה, ור' ישמעאל מלמד לנו דפשטיה דקרא דכי ירחיב ד' אלהיך את גבולך כו' בכל אות נפשך תאכל בשר מורה לנו דהותרה בשר תאוה, דמעיקרא היה אסור לאכול בשר, והמה שני קראי, קרא דכי ירחיב מורה להתיר בשר תאוה, וקרא דכי ירחק מורה לאסור בשר נחירה..."

מכללא. תוס' אינו מתייחס לכך שיש מחלוקת בויקרא (המחלוקת המובאת בויקרא רבה אך לא במדרשי ההלכה). כאן ניתן להציע לחבר את דעת תוס' בדברים עם ההבנה שלנו בויקרא ע"י עיון בסברתו ובעקרונות העומדים מאחורי פירושו: ע"פ פירושו, על אף שלדעת רי"ש הפרשייה עוסקת בקדשים, הוא אוסר את כל החולין - מכללא. תוס' מבין את הפרשייה בויקרא כ"לאו דווקא", יש מקום אחר שאוסר גם חולין. למרות שהפרשייה אוסרת לדעתו קדשים בלבד, גם חולין יהיו אסורים.

את אותו קו נוכל להמשיך ולפרש את המחלוקת בויקרא כרש"י בדעת ר' עקיבא. על אף שר"ע סובר שויקרא מדבר בקדשים, אין הכרח שחולין יהיו מותרים. ונוכל לומר בדברים - "מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי". וכך אפילו אם אנו מבינים שויקרא איירי בחולין רק לרי"ש, נוכל להבין שהפרשייה בדברים באה לכאור את שני הדינים לכו"ע. כמובן שנעדיף לומר שגם בויקרא לא פליגי (ומדבר גם על חולין וגם על קדשים) אע"פ שלפנק"מ לא בטוח שיהיה לזה משמעות.

¹³ רמב"ם הלכות שחיטה פרק ד' הלכה יז'